

Naziv kolegija	POREDBENO USTAVNO PRAVO I POLITIČKE INSTITUCIJE II	
Nastavnici	Prof.dr.sc. Branko Smerdel; prof.dr.sc. Biljana Kostadinov; izv.prof.dr.sc. Robert Podolnjak; doc.dr.sc. Đorđe Gardašević; doc.dr.sc. Ana Horvat Vuković	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	II semestar Redoviti	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)	Predavanja	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	3	
Broj sati po semestru	15	
Ciljevi kolegija		
<p>Ciljevi kolegija su upoznati doktorande s aktualnim te složenim pitanjima ustavnopravnog pojma i položaja ljudskih prava i temeljnih sloboda te nadzora ustavnosti i zakonitosti sagledanih u normativnoj, povijesnoj i komparativnoj perspektivi. U istom smislu, ljudska prava i slobode proučavaju se iz perspektive znanstvene analize o: njihovom značenju kao temelja demokratske države, njihovom povijesnom razvitku, mehanizmima njihove zaštite na međunarodnopravnoj razini, modalitetima njihova uređenja i ograničenja te posebnim institucijama njihove zaštite. Institucije i postupci nadzora ustavnosti i zakonitosti proučavaju se u kontekstu ključnih pojmova vladavine prava i pravne države, načela ustavnosti i načela zakonitosti, različitih tijela zaduženih za nadzor ustavnosti i zakonitosti, različitih vrsta kontrole ustavnosti i zakonitosti te različitih komparativnih modela organizacije sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti</p>		
Sadržaj kolegija		
<p>LJUDSKA PRAVA I SLOBODE KAO TEMELJ DEMOKRATSKE DRŽAVE: prava i slobode kao ključni element sadržaja ustavnog prava, složena pitanja definicije ustavno zajamčenih prava i sloboda u normativnoj, povijesnoj i komparativnoj dimenziji, ustavna načela zaštite prava i sloboda u Republici Hrvatskoj (struktura ustavnog teksta, zajedničke odredbe Ustava Republike Hrvatske o slobodama i pravima, osobna odgovornost za povrede sloboda i prava, sudska zaštita i pravo žalbe, zabrana diskriminacije u korištenju pravima i slobodama), nacionalna prava i zaštita nacionalnih manjina</p> <p>PREGLED POVIJESNOG RAZVITKA: prvi naraštaj prava i sloboda (klasična prava čovjeka i građanina) drugi naraštaj (gospodarska, socijalna i kulturna prava), treći naraštaj (informatička, ekološka i druga prava), razvoj i organizacija ustavnopravne zaštite prava i sloboda u Ustavu Republike Hrvatske (osobne slobode i prava, politička prava i slobode, gospodarska prava i gospodarski sustav, socijalna prava, kulturna prava, ekološka prava, međunarodni instrumenti i domaće pravo)</p>		

MEĐUNARODNI STANDARDI PRAVA ČOVJEKA: međunarodni dokumenti, Opća deklaracija o ljudskim pravima, značenje temeljnih međunarodnih dokumenata

EUROPSKI SUSTAV ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA: Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Europski sud za ljudska prava, Sud Europske unije

GRANICE KORIŠTENJA SLOBODAMA I PRAVIMA: uređivanje i ograničavanje ustavnih prava, ograničenja prava i sloboda u izvanrednim stanjima, ograničavanje ustavnih prava i sloboda prema Ustavu Republike Hrvatske (ograničenja u redovnim i ograničenja u izvanrednim stanjima, kriteriji ograničavanja, načelo razmjernosti, ograničenja prema članku 17. Ustava Republike Hrvatske, uredbe sa zakonskom snagom prema članku 101. Ustava Republike Hrvatske)

POSEBNE INSTITUCIJE ZAŠTITE PRAVA I SLOBODA U REPUBLICI HRVATSKOJ: Pučki pravobranitelj, posebni (specijalizirani) ombudsmeni, Povjerenstvo za sprečavanje sukoba interesa

TEMELJNI POJMOVI KONCEPTA NADZORA USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI: vladavina prava i pravna država, načelo ustavnosti, načelo zakonitosti, formalna i materijalna neustavnost zakona

INSTITUCIJE ZA NADZOR USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI: nadzor ustavnosti zakona i drugih propisa, nadzor zakonitosti pojedinačnih pravnih akata, nadzor ustavnosti pojedinačnih pravnih akata povodom ustavne tužbe

INAČICE USTAVNOG SUDOVANJA: posredno i neposredno odlučivanje o ustavnosti zakona, pravne posljedice odluke o neustavnosti zakona, prethodni i naknadni nadzor ustavnosti zakona

AMERIČKI SUSTAV NADZORA USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI: sudbeni nadzor-judicial review, Vrhovni sud, federalni sudovi, nadzor nad ustavnošću zakona-constitutional review, Vrhovni sud i dioba vlasti

KLASIČNI EUROPSKI SUSTAV NADZORA-USTAVNI SUDOVI: određenje i djelokrug ustavnih sudova, „Kelsenov model“, Ustavni sud Republike Austrije, Savezni ustavni sud Savezne Republike Njemačke, Ustavni sud Republike Hrvatske (ustavni položaj, sastav i nadležnosti, ocjena ustavnosti zakona, ustavna tužba, ostale nadležnosti Ustavnog suda, politički utjecaj Ustavnog suda)

Očekivani ishodi učenja

INTELEKTUALNE (KOGNITIVNE) VJEŠTINE

Znanje i razumijevanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Prepoznati i definirati aktualne i složene pojmove i koncepte ljudskih prava i temeljnih sloboda te nadzora ustavnosti i zakonitosti u povijesnoj, normativnoj i komparativnoj perspektivi;

Opisati važnost naprednog shvaćanja prava i sloboda te nadzora ustavnosti i zakonitosti za ozbiljenje načela vladavine prava, odnosno koncepta konstitucionalizma i ustavne vladavine;

Objasniti različite specifične pojmove ljudskih prava i sloboda, odnosno nadzora ustavnosti i zakonitosti koji se koriste u terminologiji poredbenog ustavnog prava.

Primjena

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Rasporediti složene pojmove i koncepte ljudskih prava i temeljnih sloboda i nadzora ustavnosti i zakonitosti u povijesnoj, normativnoj i komparativnoj perspektivi;

Ilustrirati njihovu različitost na raznim praktičnim primjerima;

Interpretirati ustavnopravne i političke učinke različitih modaliteta definicije i uređenja, odnosno ograničenja ljudskih prava i sloboda kao i modela nadzora ustavnosti i zakonitosti;

Demonstrirati specifičnosti hrvatskog sustava organizacije ljudskih prava i sloboda te nadzora ustavnosti i zakonitosti;

Primijeniti stečena saznanja na objašnjavanje strane i domaće ustavne i ustavnosudske prakse u provedbi ljudskih prava i sloboda, odnosno u provedbi nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Analiza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Izdvojiti koji su elementi konkretnih složenih pojmova i koncepata ljudskih prava i sloboda te nadzora ustavnosti i zakonitosti specifični u pojedinim zemljama;

Usporediti navedene elemente;

Analizirati relevantnu domaću i stranu ustavnu i ustavnosudsku praksu u području ozbiljenja ljudskih prava i sloboda te nadzora ustavnosti i zakonitosti u komparativnom smislu;

Razlikovati normativne i praktične posljedice ozbiljenja ljudskih prava i sloboda, odnosno primjene sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Sinteza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Konstruirati složena objašnjenja i zakonitosti funkcioniranja različitih modela ljudskih prava i sloboda, odnosno modela nadzora ustavnosti i zakonitosti;

Predložiti eventualne normativne, ustavne i zakonske promjene u cilju ostvarenja optimalnih rješenja za primjenu ljudskih prava i sloboda, odnosno nadzora ustavnosti i zakonitosti;

Izgraditi normativno obrazloženje za primjenu ljudskih prava i sloboda, odnosno za primjenu odgovarajućeg sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti;

Formulirati konkretna pravna rješenja za unapređenje i ljudskih prava i sloboda, kao i za unapređenje nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Vrednovanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Preispitati stvarno funkcioniranje i učinke složenih i aktualnih shvaćanja i definicija ljudskih prava i sloboda te sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti u povijesnoj, normativnoj i komparativnoj perspektivi;

Usporediti stvarne učinke različitih sustava uređenja ljudskih prava i sloboda i nadzora ustavnosti i zakonitosti na ustavnopravnu, političku i društvenu zbilju;

Vrednovati prednosti i nedostatke pojedinih komparativnih ustavnih sustava u ozbiljenju ljudskih prava i sloboda i nadzora ustavnosti i zakonitosti te ih staviti u znanstveni okvir objašnjenja;

Procijeniti do koje mjere i na koji način određeni komparativni ustavnopravni sustavi odgovaraju potrebama koje postavlja opće načelo vladavine prava, odnosno zahtjevi konstitucionalizma i ustavne vladavine.

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno usvojenog predmeta doktorand će moći:

- javno prezentirati usvojene ishode učenja;
- izraziti se jasnim tekstom tumačeći svoja stajališta u argumentiranoj debati;
- razumjeti aktualnu i složenu pravnu, društvenu i političku uvjetovanost pojave i izbora određenog modela ljudskih prava i sloboda, odnosno modela nadzora ustavnosti i zakonitosti;
- razumjeti i kritički vrednovati aktualne i složene praktične posljedice koje odabir određenog modela ljudskih prava i sloboda ili nadzora ustavnosti i zakonitosti ima na ustavnopravnu i opću društvenu zbilju.

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

Interaktivna nastava: predavanja, analiza odluka ustavnih sudova, analiza komparativnih ustavnih dokumenata i ostalih relevantnih izvora prava. Mentorsko vođenje istraživačkog rada studenata usmjereno na objavljivanje znanstvenih radova. Sudjelovanje studenata u znanstvenim projektima Katedre za Ustavno pravo i interdisciplinarnim projektima Fakulteta.

Usmeni ispit ili izrada i obrana pismenog znanstvenog rada. Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom.

Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija

Kvaliteta i uspješnost izvedbe kolegija prati se redovitim evidencijama održane nastave, pohađanja nastave, položenih ispita, provedenih originalnih znanstvenih istraživanja te anonimnim anketama polaznika nakon odslušanog semestra. Informacije o zadovoljstvu doktoranada koriste se za unapređenja kvalitete izvedbe nastave.

Obveze studenata

Pohađanje i sudjelovanje u svim oblicima nastave; istraživački rad; usmeni ispit ili obrana pismenog znanstvenog rada.

Obvezna literatura

Smerdel, Branko: Ustavno uređenje europske Hrvatske, Narodne novine, Zagreb, 2013.

Smerdel, Branko, O ustavima i ljudima, Informator, Zagreb 2012.

Constitutional Law of the EU Member States, Besselink, L; Bovend Eert, P; Broeksteeg, H; De Lange, R; Voermans, W. (ur.), Deventer Kluwer, 2014.

Key Developments in Constitutionalism and Constitutional Law, Basta Fleiner, Lidija i Marinković, Tanasije (ur.), Eleven International Publishing, The Hague (2014.)

Smerdel, Branko; Gardašević, Đorđe (ur.), Izgradnja demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske u razvojnoj perspektivi, Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb, 2011. (odabrana poglavlja)

Smerdel, Branko, Temeljne značajke ustavnog poretka Republike Hrvatske na dvadesetu obljetnicu "božićnog Ustava", Ustav Republike Hrvatske, Foretić, Davorka (ur.), Zagreb: Novi informator d.o.o., 2010., str. 85-155.

Smerdel, Branko, Kriza Ustavnog suda: narav pogibelji i znanstveni odgovor - Prijedlog ustavno utemeljenog rješenja obnove Ustavnog suda Republike Hrvatske, Hrvatska pravna revija 16 (2016.) 3, str. 1-17.

Smerdel, Branko, Problemi konstitucionalizma i reforma pravosuđa, Informator: instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, LII (2004.) 5271, str. 1-3.

Smerdel, Branko, Kako odgovoriti na prijeteću krizu ustavnog sudstva?, Informator: instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja. 64 (2016.) 6406, str. 1-3.

Kostadinov, Biljana, Prethodno pitanje ustavnosti, u: Liber amicorum in honorem Petar Klarić, Josipović, T., Gliha, I., Baretić, M., Nikšić, S., Petrak, M., Karlović, T. (ur.), Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb (2012.), str. 87-100.

Kostadinov, Biljana, Prethodna pitanja ustavnosti u nacionalnom pravu i pravo Europske unije – Prethodni postupak u pravu Europske unije, Čapeta, Tamara, Goldner Lang, Iris, Perišin, Tamara, Rodin, Siniša (ur.), Narodne novine, Zagreb (2011.), str. 161-176.

Osnovna izborna literatura

Smerdel, Branko, Evolucija predsjedničke vlade u SAD: Kongresni veto, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 1986.

Smerdel, Branko, Načela Opće deklaracije o ljudskim pravima i Hrvatski ustav, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 48 (1998.)6, str. 733-739.

Smerdel, Branko, Hrvatski pravni sustav i ustavno načelo vladavine prava, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 6/2001, str.1149.-1162.

Smerdel, Branko i Gardašević, Đorđe, The notion of Security and Free Access to Information Creation and Development, Politics in Central Europe – The Journal of the Central European Political Science Association 2 (2006/2007) 2, str. 24-37.

Radna skupina predsjednika RH: Izrada stručne podloge mogućeg prijedloga ustavnih promjena, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 50, 3/2000, str. 373-450.

Kostadinov, Biljana, Constitutional review of constitutional amendments, u: Transformation of law systems in Central, Eastern and Southeastern Europe in 1989-2015 (Liber amicorum in honorem Reiner Arnold), Szymt, A. i Banaszak, B. (ur.), Gdansk University Press, GDansk (2016.), str. 459-470.

Kostadinov, Biljana, Ustavno sudovanje u Europi i ustavni Janus – načelo jednakosti, Hrvatska pravna revija 9 (2009.) 10, str. 1-3.

Barić, Sanja; Kostadinov, Biljana, Sudski nadzor referendumskih odluka u saveznoj državi SAD-a, Hrvatska javna uprava, Časopis za teoriju i praksu javne uprave, 6 (2006.) 3, str. 57-84.

Kostadinov, Biljana, Ustavni identitet i materijalna kontrola ustavnosti ustavnih promjena - Austrija, Češka, Indija, Italija i Republika Hrvatska, Informator : instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, 5946 (2011.)

Kostadinov, Biljana, Zaštita temeljnih ustavnih prava i sloboda od europskog utjecaja - prioritet u Belgiji i Francuskoj, Informator: instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, 5788-5789 (2009.), str. 1-3.

Kostadinov, Biljana; Kraus, Jaša, Aperçu historique comparatif du droit de porter des armes aux Etats Unis et au Canada, u: Canadian History, Space and Political Institutions, Kostadinov, Biljana (ur.), Hrvatsko-kanadsko akademsko društvo (HKAD), Filozofski fakultet u Splitu (2013.), str. 71-87.

Kraus, Jaša; Kostadinov, Biljana, Amandman II na Ustav Sjedinjenih Američkih Država, Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja 42 (2008.) 1 (86), str. 51-64.

Gardašević, Đorđe, Pravo na javno okupljanje u hrvatskom i komparativnom pravu, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu 48 (2011.) 3, str. 487-519.

Gardašević, Đorđe, Pojam temeljnih prava i Ustav Republike Hrvatske, u: Ustavi i demokracija: strani utjecaji i domaći odgovori (urednici: Jakša Barbić i Arsen Bačić), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb (2012.), str. 285-310.

Horvat Vuković, Ana, "U ime Ustava" – materijalne granice promjene Ustava, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 65 (2015.) 3-4, str. 481-504.

Horvat, Ana, Autohtone nacionalne manjine i ustavne promjene 2009.-2010., Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 60 (2010.) 2, str. 555-585.

Horvat, Ana, Segregacijom do integracije? Mogućnosti integriranog obrazovanja Roma, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu 46 (2009.)2, str. 443-472.

Horvat, Ana, Novi standardi hrvatskoga i europskoga anti-diskriminacijskog zakonodavstva, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 58 (2008.) 6, str. 1453-1498.

Horvat Vuković, Ana, Nacionalne manjine: ustavna jamstva i izgledi provedbe, u: Dvadeseta obljetnica Ustava Republike Hrvatske, Bačić, Arsen (ur.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb (2011.), str. 457-472.

Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren i koji se periodički ažurira u skladu s dinamikom objave novih radova relevantnih za područje koje obuhvaća sadržaj predmeta), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom. Popis dopunske literature nalazi se u repozitoriju na web stranici Katedre za ustavno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

